

УКРАЇНСЬКА МОВА В КОНТЕКСТІ БАГАТОМОВНОГО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРОСТОРУ

Сучасна мовна ситуація в Європі характеризується широким розмаїттям мов і культур, які взаємодіють у межах єдиного освітнього та культурного простору. У цьому контексті українська мова виступає не лише засобом національної ідентичності, а й важливим інструментом міжкультурної комунікації.

Дослідження полягає у вивченні ролі української мови в умовах європейської багатомовності, аналізі її позиціонування серед інших мов та визначенні шляхів її інтеграції в освітній простір Європи.

Одним із головних чинників європейської мовної політики є підтримка мовного різноманіття та забезпечення рівних можливостей для всіх мов. Україна, прагнучи до інтеграції у Європейський Союз, повинна враховувати ці принципи у власній мовній політиці. Згідно з положеннями Європейської хартії регіональних мов або мов меншин, держави-члени повинні створювати умови для розвитку мов, які традиційно використовуються на певній території. Це положення стосується і української мови за межами України, зокрема в країнах Центральної та Східної Європи, де проживають численні українські діаспори.

Українська мова дедалі більше інтегрується в європейський освітній простір: відкриваються україністичні студії у провідних університетах, зростає кількість програм з вивчення української мови як іноземної, зокрема в Польщі, Німеччині, Італії, Чехії та інших країнах. Окрім того, важливою є участь України в міжнародних мовних проектах, що сприяє популяризації української мови та культури.

Також варто зазначити, що українська мова відіграє важливу роль у побудові європейської культурної ідентичності через літературу, мистецтво, кіно та музику. Зростає інтерес до українських культурних продуктів, перекладаються твори сучасних українських письменників, українська музика звучить на європейських фестивалях.

Українська мова має усі передумови для того, щоб зайняти гідне місце у багатомовному європейському просторі. Її активне просування, підтримка з боку держави, участь у європейських мовно-культурних ініціативах – усе це сприятиме збереженню мовного багатства континенту та утвердженню України як активного учасника європейського діалогу культур.

Окрім офіційного статусу, українська мова набуває ваги і в контексті неформальної освіти та міжособистісної комунікації. Курси української мови як іноземної доступні не лише в академічних установах, а й у рамках мовних шкіл, культурних центрів, громадських ініціатив. Це свідчить про зростання попиту та інтересу до української мови в різних країнах.

Участь України у програмах академічної мобільності, таких як Erasmus+, сприяє ширшому залученню українських студентів та викладачів до європейського освітнього простору, а відтак і популяризації української мови. Використання української мови в академічних дослідженнях та міжнародних конференціях є ще одним чинником, що сприяє її визнанню.

З іншого боку, важливим викликом залишається забезпечення достатнього рівня знання української мови серед молоді, особливо в регіонах, де поширені інші мови. Європейський досвід може бути корисним у виробленні ефективних мовних стратегій, які б враховували потреби як носіїв української мови, так і мовних меншин. Необхідним є також створення високоякісного навчального контенту українською мовою, включно з цифровими ресурсами, підручниками, онлайн-курсами. Це дозволить забезпечити повноцінну присутність української мови в

інформаційному просторі Європи та сприятиме розвитку цифрової освіти.

Варто підкреслити, що мовна інтеграція — це не лише питання мови як засобу спілкування, а й ціннісний вимір. Українська мова є носієм культурного коду, традицій, історичної пам'яті, і тому її поширення в європейському просторі означає збагачення спільного культурного надбання континенту.

Таким чином, багатомовність не повинна сприйматися як загроза, а як цінність, яка відкриває нові горизонти для діалогу, взаєморозуміння та співпраці. Українська мова — це частина європейської мовної мозаїки, що заслуговує на гідне місце поряд з іншими мовами континенту.

Сучасні виклики, з якими стикається українська мова, зумовлені не лише внутрішніми, а й зовнішніми факторами. Геополітичні обставини, активна міграція, глобалізація та цифровізація формують нову реальність, у якій мова має адаптуватися до змін, зберігаючи свою ідентичність та здатність до розвитку. У межах багатьох європейських країн українська мова розвивається завдяки діаспорі, яка створює школи, культурні центри, громадські організації. У країнах Балтії, Польщі, Італії, Португалії та Іспанії діти українських емігрантів мають змогу вивчати рідну мову. Це вимагає тісної співпраці між українською державою та місцевими органами влади країн проживання.

Інтеграція української мови у цифрове середовище також є важливою складовою сучасного мовного розвитку. Важливими є проєкти зі створення електронних корпусів мови, машинного перекладу, україномовних версій програмного забезпечення, а також участь української мови в інтерфейсах великих платформ, таких як Google, Microsoft, Meta.

Ще одним перспективним напрямом є просування української мови через популярну культуру та мас-медіа. Онлайн-сервіси для перегляду фільмів, соціальні мережі, музичні стримінгові платформи, подкасти українською мовою значно розширюють її присутність серед молодого

покоління як в Україні, так і за кордоном.

У підсумку, для ефективної інтеграції української мови у європейський простір необхідні комплексні кроки – як на державному рівні, так і з боку громадянського суспільства. Мова має бути не лише об'єктом охорони, а й активним суб'єктом культурної, освітньої та інформаційної взаємодії в Європі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Білик, А. (2021). Інтеграція української мови в освітній простір ЄС. Ужгород: Мистецтво, <https://artuzhhorod.com.ua/integratsiya-ukrayinskoyi-movy-v-osvitniy-prostir-es>.
2. Європейська хартія регіональних мов або мов меншин. Страсбург: Рада Європи, 1992. https://zakon.rada.gov.ua/go/994_014.
3. Зінченко, В. (2020). Мовна політика ЄС і Україна. Київ: Либідь, <https://artuzhhorod.com.ua/integratsiya-ukrayinskoyi-movy-v-osvitniy-prostir-es>.
4. Ковальчук, Н. (2023). Українська мова і цифрова трансформація: виклики та перспективи. *Інформаційне суспільство*. №2. С. 45–52.
5. Мартинюк, О. (2019). Українська діаспора в Європі: мовні та культурні аспекти. Львів: Світ, https://idud.oa.edu.ua/wp-content/uploads/2019/10/Tezy_Conferencia_Diaspora_2016.pdf.
6. Петренко, С. І. (2021). Українська мова в Європі: виклики та перспективи. *Мовознавство*. №3. С. 11–17.
7. Юрченко М. Українська мова за кордоном: реалії та стратегії підтримки. – Тернопіль: Освіта, 2022.
8. Kulyk, V. (2022). Language Identity, Linguistic Diversity and Political Cleavages: Evidence from Ukraine. *European Political Science Review*. Vol. 14(1). P. 73–89.